

18019150

Gedeputeerde Staten**Provinciale Staten van Zeeland**
T.a.v. de statengriffier**onderwerp**
75 jaar Vrijheid/Slag om de Schelde**kenmerk**
18018474
behandeld door
L.N. van den Berge
+31 118 631318**verzonden**
18 JULI 2018

Middelburg, 18 juli 2018

Geachte voorzitter,

In 2019 en 2020 herdenken en vieren we dat het 75 jaar geleden is dat het Koninkrijk der Nederlanden werd bevrijd. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei, provincies en gemeenten zijn al volop bezig met de voorbereidingen voor een reeks activiteiten en evenementen.

Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken van de herdenking van 75 jaar Bevrijding/Slag om de Schelde in 2019 in Zeeland en West-Brabant.

De grotendeels vergeten Slag om de Schelde was de langste en hevigste veldslag op Nederlands grondgebied. De uitkomst van deze cruciale operatie, die tot doel had de haven van Antwerpen toegankelijk te maken, was beslissend voor het verdere verloop van de Tweede Wereldoorlog. Daarom verdient deze voor velen onbekende slag zijn rechtmatige plaats in de geschiedenis.

In november 2009 hebben Provinciale Staten een motie vastgesteld waarin het college van Gedeputeerde Staten verzocht werd in goed overleg met betrokken organisaties invulling te geven aan de herdenking van de bevrijding van het grootste gedeelte van Zeeland tijdens de 2^e Wereldoorlog (Slag om de Schelde). Ter uitvoering van deze motie is in 2010 besloten een vijfjarige provinciale herdenking te organiseren, te beginnen in 2014, bij 70 jaar bevrijding.

Bij de herdenking van 70 jaar Slag om de Schelde is op 27 oktober 2014 een Memorandum of Understanding ondertekend door de Ambassadeur van Canada, de CdK's van Noord-Brabant en Zeeland en de burgemeester van Bergen op Zoom. De ondertekenaars hebben afgesproken om in 2019 bij de 75^e herdenking/viering nog intensiever te gaan samenwerken – ook met landelijke partijen - om de bekendheid van deze 'vergeten' Slag om de Schelde te vergroten.

Nationaal startmoment 75 jaar Vrijheid

Inmiddels is vanaf januari 2018 een stuurgroep Slag om de Schelde van start gegaan onder voorzitterschap van gedeputeerde De Reu. Verder maken de Ambassade van Canada, de Provincie Noord-Brabant, het Nationaal Comité 4 en 5 mei, de gemeenten Terneuzen en Bergen op Zoom en de oud-(waarnemend) burgemeester van de gemeente Sluis deel uit van deze stuurgroep. De stuurgroep heeft zich ten doel gesteld om 75 jaar Vrijheid te herdenken en te vieren, de nationale bekendheid van de Slag om de Schelde te vergroten en deze belangrijke Slag uit WO2 'definitief op de kaart te zetten'.

In maart 2018 heeft de stuurgroep Slag om de Schelde de uitgangspunten en voorstellen voor een nationaal startmoment voor 75 jaar Vrijheid aan ons college voorgelegd. De uitgangspunten en voorstellen zijn in grote lijnen:

- Het gezamenlijke programma van Zeeland en Brabant in het kader van 75 jaar Vrijheid vindt plaats in de periode begin september – begin november 2019.
- In samenwerking met partners binnen en buiten het Platform WO2 organiseert het Nationaal Comité 4 en 5 mei een landelijke campagne tussen september 2019 en oktober 2020. Voor de herdenking van 75 jaar bevrijding/Slag om de Schelde sluiten Zeeland en Brabant aan bij het lustrumplan 2019-2020 van het Nationaal Comité.
- Het lustrumjaar 75 jaar Vrijheid start met een publieksevenement op *zaterdag 31 augustus 2019* in Terneuzen, Zeeuws-Vlaanderen. Dit evenement wordt georganiseerd door de provincie Zeeland, de gemeente Terneuzen en het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Tijdens het programma staan de Slag om de Schelde en de daarop volgende bevrijding van Zuid-Nederland centraal. De keuze voor Zeeuws-Vlaanderen/Terneuzen is gemaakt op basis van een historische lijn (militair verloop van de Slag om de Schelde: gestart in Zeeuws-Vlaanderen in september 1944), een visuele lijn (aansprekend en passend beeld voor bezoekers en een mogelijke uitzending door NOS, aan de Westerschelde) en de beschikbaarheid van goede logistieke mogelijkheden (voldoende ruimte voor ruim opgezet programma, aanwezigheid van bestaande culturele voorzieningen, bereikbaarheid, geschikte ontvangstmogelijkheid voor genodigden enzovoorts).
- Het nationaal startmoment is toegankelijk voor zoveel mogelijk bezoekers uit Zeeland en daarbuiten.
- Een deel van het programma zal - naar verwachting - door de NOS worden uitgezonden.
- De afsluiting van het gezamenlijk programma van Brabant en Zeeland vindt van 25 tot en met 27 oktober 2019 plaats in West-Brabant, met als eindactiviteit de internationale herdenking op de Canadese Oorlogsbegraafplaats in Bergen op Zoom. Deze herdenking en het programma op 25 en 26 oktober 2019 markeren het einde van het begin op de overwinning op nazi-Duitsland in Noord- en West-Europa.

Wij hebben in maart 2018 ingestemd met de hierboven beschreven hoofdrichting en gevraagd bij de najaarsnota met een verdere invulling van de begroting voor dit evenement te komen. Verder hebben wij besloten om een voorbereidingsbudget beschikbaar te stellen van € 50.000,- ten laste van het budget Samenleving.

Kostenraming nationaal startmoment

Op basis van het ambitieniveau is een kostenraming opgesteld voor het programma in Terneuzen, inclusief het te verwachten tv-moment via de NOS. Deze kostenraming is gebaseerd op begrotingen voor de traditionele 5 mei lezing, de nationale herdenking en het Vrijheidsconcert op 5 mei. Het startmoment in Terneuzen is uniek en nooit eerder op eenzelfde wijze georganiseerd. Het kan voor wat betreft de kosten dan ook niet vergeleken worden met een identiek startmoment elders in het land.

Wij gaan thans uit van een kostenraming van € 500.000,-.

Het Comité 4 en 5 mei stelt een bedrag beschikbaar van € 100.000,-. Ook zal de gemeente Terneuzen in de kosten bijdragen.

Er resteert derhalve een bedrag van € 400.000,- dat door ons en de regio moet worden opgebracht. Met de gemeente Terneuzen zal ons college zich inspannen voor actieve fondswerving bij het Zeeuws-Vlaamse bedrijfsleven en Vlaamse overheden -zoals de Stad Antwerpen en de provincies Oost- en West-Vlaanderen- waarna in onderlinge samenspraak met de gemeente Terneuzen bijdragen van derden verrekend zullen worden.

Nog deze zomer willen wij een productiebureau opdracht geven voor het uitwerken van een onderscheidend en uitzendwaardig programma (conceptontwikkeling) en een projectplan inclusief bijbehorende begroting. Op basis van de nadere uitwerking van het programma wordt meer inzicht in de begroting verkregen voor de uitvoering van het programma. Wij zullen dit uitgewerkt voorstel via de najaarsnota en begroting aan u voorleggen.

Het evenement op 31 augustus 2019 is een nationaal startmoment voor de herdenking/viering van 75 jaar Vrijheid. In de periode van begin september tot begin november zullen in Zeeland (en West-Brabant) diverse lokale herdenkingsactiviteiten worden georganiseerd.

Als Provincie concentreren wij ons op de organisatie van het nationaal startmoment. Om de overige activiteiten in Zeeland – veelal georganiseerd en uitgevoerd in samenwerking met lokale overheden – te stroomlijnen, stimuleren en ondersteunen willen wij enkele acties ondernemen. Een daarvan is het beschikbaar stellen van (bescheiden) regiofondsen waarop gemeenten en lokale organisaties onder bepaalde voorwaarden een beroep kunnen doen. Het voorstel voor het beschikbaar stellen van deze regiofondsen zal eveneens in onze najaarsnota en begroting worden meegenomen.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,
namens dezen,

de Commissaris van de Koning,
voor deze,

de secretaris,

C.M.M. Schönknecht-Vermeulen,
gedeputeerde

A.W. Smit